

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym 31 lipca 2019 roku (data nadania przesyłki poleconej), powódka K. A. wniosła o zasądzenia od strony pozwanej V. L. Towarzystwa (...) z siedzibą w W. (dalej również jako: Towarzystwo (...)) kwoty 3 663,13 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 19 kwietnia 2019 roku do dnia zapłaty, a ponadto o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i opłaty skarbowej od dokumentu pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Uzasadniając swoje żądanie powódka podniosła, że zawarła ze stroną pozwaną umowę ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym ze składką regularną (...), potwierdzoną polisą nr (...). Przedmiotowa umowa uległa rozwiązaniu 3 grudnia 2018 roku, a pozwane Towarzystwo (...) przez cały okres trwania umowy pobierało co miesiąc, ustaloną procentowo, opłatę za zarządzanie. Podniosła, że przez cały okres trwania umowy pobrano z tego tytułu kwotę 3 663,13 zł. W ocenie powódki ukształtowane we wzorcu umownym zapisy dotyczące pobrania z rachunku polisy opłaty za zarządzanie naruszają przepis art. 385¹ k.c., bowiem nie zostały z powódką indywidualnie uzgodnione, nie dotyczyły głównych świadczeń stron umowy, a nadto ukształtowały jej prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy powódki. Podniosła, że przedmiotowa opłata została określona we wzorcu umownym jako ryczałt bez powiązania z jakimikolwiek kosztami ponoszonymi przez pozwaną w związku z trwaniem umowy, bez wyjaśnienia sposobu jej wyliczenia i wskazania za jakie świadczenia jest pobierana. Odnosząc się do żądania zapłaty odsetek, powódka wyjaśniła, iż dochodzi ona zapłaty odsetek od kwoty objętej żądaniem pozwu od dnia następnego po upływie terminu na zapłatę wyznaczonego w wezwaniu do zapłaty, doręczonym pozwanej 11 kwietnia 2019. (pozew - k. 1-6; koperta z odciskiem datownika pocztowej placówki nadawczej).

W odpowiedzi na pozew z 04 października 2019 roku (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki kosztów procesu. W pierwszej kolejności strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczenia (10 lat), a także zużycia uzyskanej od powódki korzyści w rozumieniu art. 409 k.c.

W ocenie pozwanej, żadne z postanowień umowy nie naruszało dyspozycji art. 385¹ k.c., zaś przewidziana w umowie opłata za zarządzanie stanowiła główne świadczenie stron w rozumieniu przywołanego przepisu i została ona sformułowana w sposób jednoznaczny. Nadto postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia regulujące obowiązek uiszczenia tejże opłaty nie były sprzeczne z dobrymi obyczajami i nie naruszały rażąco jej interesów jako konsumenta. Zwróciła przy tym uwagę, iż suma pobranych opłat zważywszy na okres świadczenia usług na rzecz powódki nie jest wygórowana, a dodatkowo wynosiła 3% w stosunku rocznym dla środków zgromadzonych na części bazowej rachunku i 1,5% w stosunku rocznym dla środków zgromadzonych na części wolnej rachunku. Wyjaśniła, że opłata ta stanowiła wynagrodzenie za zarządzanie portfelem (...) dla przedmiotowego produktu i pobierana była z tytułu udostępnienia i udoskonalania oferty, wprowadzania do niej nowych rozwiązań, utrzymywania w ofercie pozycji inwestycyjnych czy monitorowania rynku, a także realizacji zleconych przez klientów transakcji i czynności związanych z obsługą rachunku jednostek funduszy. Kolejno pozwana podniosła, że żądanie przez powódkę zwrotu opłaty za zarządzanie stanowi nadużycie prawa podmiotowego (art. 5 k.c.). (odpowiedź na pozew – k. 54-64).

W dalszym toku postępowania stanowiska stron nie uległy zmianie (replika na odpowiedź na pozew – k. 78-83, pismo przygotowawcze strony powodowej zawierające stanowisko końcowe przed zamknięciem rozprawy – k. 117).

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

K. A. nosiła się z zamiarem zainwestowaniem pewnej sumy kapitału celem wypracowania zysku w niedługim czasie. Za namową swoich znajomych, odbyła spotkanie z agentem ubezpieczeniowym wybranych przez siebie Funduszy. Spotkanie zorganizowała w mieszkaniu w miejscowości C., gdzie wówczas zamieszkiwała. Podczas spotkania agent ubezpieczeniowy przedstawił K. A. symulację w formie piramidy, która obejmowała okres inwestycji i zyski jakie

wybrana przez K. A. oferta miała wypracować. Na spotkaniu uzyskała informację, że po uiszczeniu pierwszej składki, wpłacone pieniądze będą już generowały zysk. K. A. odbyła z agentem ubezpieczeniowym jedno spotkanie, poprzedzające zawarcie umowy.

W dniu 16 grudnia 2008 roku K. A. (jako ubezpieczający i ubezpieczony) złożyła wniosek o zawarcie ze (...) S.A. z siedzibą w W. (obecnie V. L. Towarzystwo (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W.), umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym ze składką regularną (...). W warunkach zawarcia umowy zaznaczyła, że okres ubezpieczenia ma wynosić 30 lat, wysokość składki regularnej to kwota 3 000 zł, płatna rocznie. We wniosku K. A. oświadczyła, że otrzymała i zapoznała się z treścią Ogólnych Warunków Ubezpieczenia na Życie z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym ze Składką Regularną M. (...) o indeksie (...) (dalej jako „OWU”).

W dniu 17 grudnia 2008 roku strony zawarły umowę ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym ze składką regularną (...), potwierdzoną polisą (...). Początek okresu ubezpieczenia określono w niej na 17 grudnia 2008 roku, a koniec na 16 grudnia 2038 roku. Jako świadczenie ubezpieczeniowe z tytułu dożycia przez ubezpieczonego daty dożycia wskazano wartość rachunku, a jako świadczenie ubezpieczeniowe z tytułu śmierci wskazano wyższą z kwot - kwotę równą wartości rachunku polisowego powiększoną o kwotę równą 10% wartości tzw. części bazowej rachunku albo kwotę równą sumie wpłaconych składek regularnych i składek dodatkowych zmniejszoną o wartość środków odpisanych z rachunku jednostek funduszy w związku z częściowymi wypłatami świadczenia wykupu. W polisie wskazano, że świadczenie wykupu to kwota nie wyższa niż kwota odpowiadająca wartości części wolnej rachunku powiększona o określony procent wartości części bazowej rachunku, zgodnie z odpowiednią tabelą wskazaną w załączniku nr 1 do OWU. W umowie określono składkę regularną na poziomie 3 000 zł, opłacaną rocznie. W polisie zaznaczono, że stanowi ona integralną część umowy. Dodano, że prawa i obowiązki wynikające z umowy zostały określone w OWU o indeksie (...) z uwzględnieniem postanowień szczególnych oraz w Regulaminie Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych.

(**dowód:** wniosek - k. 12-14, polisa - k. 16, z akt o sygn. I Cps 6/20: zeznania K. A. złożone podczas przesłuchania w charakterze strony w drodze pomocy prawnej k. 24-24v)

Integralną część umowy stanowiły OWU wraz z Załącznikiem nr 1. Paragraf 3 OWU stanowił, że przedmiotem umowy jest życie ubezpieczonego oraz inwestowanie środków pochodzących ze składek wpłacanych z tytułu umowy w ramach ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych. W myśl § 4 OWU zakres ubezpieczenia obejmował następujące zdarzenia ubezpieczeniowe: dożycie przez ubezpieczonego daty dożycia i śmierć ubezpieczonego w okresie ubezpieczenia. Wedle § 5 ust. 3 OWU w przypadku zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego innego niż dożycie lub śmierć ubezpieczonego ubezpieczyciel wypłaca ubezpieczającemu świadczenie wykupu w wysokości nie wyższej niż kwota odpowiadająca wartości części wolnej rachunku powiększona o określony procent wartości części bazowej rachunku, wskazany w ust. 14 Załącznika nr 1 do OWU.

Zgodnie z §2 ust. 24 OWU świadczenie wykupu to kwota świadczenia z umowy wypłacana przez ubezpieczyciela w przypadkach określonych w OWU, z przyczyn innych niż dożycie przez ubezpieczonego daty dożycia, śmierć ubezpieczonego lub odstąpienie przez ubezpieczonego od umowy.

Tabela b z ust. 14 Załącznika nr 1 do OWU określała procent tzw. części bazowej rachunku wypłacany ubezpieczającemu w przypadku odpisania jednostek funduszy z części bazowej rachunku w związku z całkowitą lub częściową wypłatą świadczenia wykupu w przypadku 30-letniego okresu ubezpieczenia, dla składki regularnej w wysokości 3 000 zł rocznie, na: 0% - gdy wypłata miała nastąpić w pierwszym lub drugim roku trwania umowy, 52,74 % - gdy wypłata miała nastąpić w dziesiątym roku trwania umowy.

W § 25 ust. 1 OWU podano, że z tytułu zawarcia i wykonywania umowy ubezpieczyciel pobiera określone w tym postanowieniu opłaty, to jest opłatę wstępną, za udzielanie tymczasowej ochrony ubezpieczeniowej, za ryzyko, administracyjną, za zarządzanie aktywami rachunku jednostek funduszy, za zarządzanie aktywami portfeli modelowych, opłatę za konwersję, inne opłaty z tytułu dodatkowych usług oferowanych przez ubezpieczyciela związanych z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi. Opłaty te pobierane były poprzez odpisanie z rachunku

jednostek funduszy odpowiedniej części środków Ubezpieczającego. Jednostki funduszy odpisywane były po cenach jednostek funduszy z dnia wyceny danego ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego, następującego w dniu pobrania każdej z opłat. (§ 25 ust. 14 OWU)

Oplata za zarządzanie aktywami Rachunku Jednostek Funduszy była określana procentowo i pobierana miesięcznie z góry w każdym Miesiącu Polisy, przez cały czas trwania umowy. Oplata ta stanowiła sumę opłat dla Części Bazowej Rachunku i Części W. Rachunku (§ 25 ust. 7 OWU). Oplata ta dla Części Bazowej Rachunku obliczana była jako iloczyn Wartości Części Bazowej Rachunku, ustalony na dzień naliczenia opłaty i 1/12 stawki opłaty wskazanej w ust. 8 Załącznika nr 1 do OWU. Podstawą ustalenia opłaty była mniejsza z dwóch wartości: 1) wysokość Składki Regularnej w skali roku, aktualna na dzień zawarcia umowy lub 2) wysokość aktualnej składki regularnej w skali roku dla danej umowy (§ 25 ust. 8 OWU). Z kolei dla Części W. Rachunku ww. oplata obliczana była jako iloczyn Wartości Części W. Rachunku, ustalony na dzień naliczenia opłaty i 1/12 stawki opłaty wskazanej w ust. 9 Załącznika nr 1 do OWU. Podstawą ustalenia opłaty była wysokość Składki Regularnej w skali roku, aktualna na dzień zawarcia umowy (§ 24 ust. 9 OWU).

Wartość Części Bazowej Rachunku odpowiadała Części Bazowej Rachunku wartości środków zapisanych w danym dniu na rachunku jednostek funduszy, obliczonych jako liczba jednostek funduszy pomnożona przez właściwe ceny jednostek funduszy powiększonych o wartość gotówki (§ 2 pkt 32 OWU). Natomiast Część Bazowa Rachunku stanowiła część środków zapisanych na rachunku jednostek funduszy, pochodzących ze składki regularnej należnej za okres pierwszych pięciu lat polisy (§ 2 pkt 15 OWU). Wartość Części W. Rachunku odpowiadała natomiast Części W. Rachunku wartości środków zapisanych w danym dniu na rachunku jednostek funduszy, obliczonych jako liczba jednostek funduszy pomnożona przez właściwe ceny jednostek funduszy powiększonych o wartość gotówki (§ 2 pkt 33 OWU). Część W. Rachunku stanowiła część środków zapisanych na rachunku jednostek funduszy, pochodzących ze składki regularnej należnej począwszy od szóstego roku polisy oraz ze składki dodatkowej, tj. kwoty wpłaconej dobrowolnie niezależnie od składki regularnej w dowolnych terminach, nie wcześniej jednak niż po zawarciu umowy (§ 2 pkt 16 i 21 OWU). Składka regularna stanowiła zaś, kwotę wynikającą z umowy, wpłacaną w terminach i wysokości wskazanej w polisie (§ 2 pkt 20 OWU). Z kolei miesiąc polisy to okres miesięczny, którego początkiem jest wskazany w polisie dzień początku okresu ubezpieczenia, a w okresach kolejnych – dzień, który datą odpowiada dniowi początku okresu ubezpieczenia, a jeżeli takiego dnia nie ma – ostatni dzień miesiąca kalendarzowego i okres ten upływa z początkiem dnia okresu kolejnego (§ 2 pkt 8 OWU).

W Załączniku nr 1 do OWU, w ust. 8 wskazane zostało, iż oplata za zarządzanie aktywami Rachunku Jednostek Funduszy dla Części Bazowej Rachunku (w skali roku) wynosi:

<i>Wysokość Składki Regularnej aktualna na dzień zawarcia umowy (w skali roku)</i>	<i>Stawka opłaty (w skali roku)</i>
2.400-2.999,99 PLN	3,50%
3.000-4.199,99 PLN	3,00%
4.200-5.999,99 PLN	2,60%
6.000-11.999,99 PLN	2,30%

12.000- 17.999,99 PLN	2,10 %
18.000-23.999,99 PLN	2,00 %
24.000 PLN i więcej	1,90%

W ust. 9 Załącznika nr 1 do OWU podano, iż opłata za zarządzanie aktywami Rachunku Jednostek Funduszy dla Części W. Rachunku (w skali roku) wynosi:

Wysokość Składki Regularnej aktualna na dzień zawarcia umowy (w skali roku)	Stawka opłaty (w skali roku)
2.400-2.999,99 PLN	1,75%
3.000-4.199,99 PLN	1,50%
4.200-5.999,99 PLN	1,30%
6.000-11.999,99 PLN	1,15%
12.000- 17.999,99 PLN	1,05%
18.000-23.999,99 PLN	1,00%
24.000 PLN i więcej	0,95%

Opłata za zarządzanie aktywami portfeli modelowych także była określona procentowo i pobierana miesięcznie z góry w każdym Miesiącu Polisy, niezależnie od opłaty za zarządzanie aktywami rachunku jednostek funduszy. Opłata ta stanowiła sumę opłat za zarządzanie aktywami każdego portfela modelowego, obliczanych jako iloczyn wartości danego portfela oraz 1/12 stawki opłaty właściwej dla tego portfela modelowego, wskazanej w ust. 10 załącznika nr 1 do OWU (§ 25 ust. 11 OWU). Wartość portfela modelowego stanowiła łączną wartość jednostek funduszy poszczególnych ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych w danym portfelu modelowym, zapisaną na rachunku jednostek funduszy, ustaloną w oparciu o ceny jednostek funduszy (§ 2 pkt 35 OWU).

W ust. 10 Załącznika nr 1 do OWU podano, iż opłata za zarządzanie aktywami portfeli modelowych (w skali roku) wynosi:

Portfel modelowy	Stawka opłaty
PM1, PM3	0,7%

PM2	0,5%
PM4	0,9%

Oplata administracyjna określona była kwotowo w wysokości wskazanej w ust. 7 załącznika nr 1 do OWU i pobierana była miesięcznie z góry w każdym miesiącu polisy. W ust. 7 Załącznika nr 1 do OWU podano, że w okresie od 01 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku oplata administracyjna wynosi 12,78 zł, zaś w kolejnych latach ulega ona podwyższeniu w dniu 01 stycznia każdego roku kalendarzowego zgodnie z zasadami określonymi w § 15 OWU, tj. o wskaźnik indeksacji stanowiący większą z dwóch wartości: 1) 12 miesięczny wskaźnik wzrostu cen towarów i usług ogłaszany przez Główny Urząd Statystyczny na koniec września każdego roku kalendarzowego, 2) 2%. (§ 25 ust. 6 i § 15 ust. 1 i 2 OWU)

(dowód: OWU wraz z załącznikami k. 17-19v)

W dniu 17 grudnia 2008 roku K. A. uiściła na rzecz Towarzystwa (...) składkę roczną w wysokości 3 000 zł. Od 19 grudnia 2008 roku co miesiąc aż do 17 listopada 2018 roku Towarzystwa (...) pobierało z rachunku ubezpieczającego K. A. – opłatę za zarządzanie aktywami, której wysokość wahała się między 6,53 zł, a 47,67 zł. W okresie od 20 sierpnia 2009 roku do 17 listopada 2018 roku Towarzystwo (...) pobrało z tego tytułu łączną kwotę 3 606,41 zł. Oprócz tej opłaty pobierana była oplata administracyjna, której wysokość wahała się pomiędzy 12,78 zł, a 16,84 zł, a także oplata za ryzyko ubezpieczeniowe i za zmianę składu portfela.

Umowa ubezpieczenia została rozwiązana z dniem 3 grudnia 2018 roku (w dziesiątym roku polisowym) wskutek złożenia przez K. A. wniosku o całkowitą wypłatę świadczenia wykupu. Suma wpłaconych przez K. A. do tego czasu składek regularnych wynosiła kwotę 15 000 zł. Wartość Rachunku Jednostek Funduszy na dzień rozwiązania umowy wynosiła 11 218,74 zł i w całości odpowiadała Wartości Części Bazowej Rachunku (wartość części wolnej rachunku wynosiła 0 zł). Towarzystwo (...) dokonało całkowitej wypłaty Świadczenia Wykupu i przekazało K. A. kwotę 5 916,76 zł, odpowiadającą 52,74% Wartości Części Bazowej Rachunku, potrącając kwotę 5 301,98 zł, tj. 47,26 % wartości rachunku.

(**dowód:** pismo Towarzystwa (...) – k. 44, rozliczenie z tytułu umowy – k. 45; wykaz transakcji dla polisy- k. 20-43; z akt o sygn. I Cps 6/20: zeznania K. A. złożone podczas przesłuchania w charakterze strony w drodze pomocy prawnej k. 24-25)

K. A. za pośrednictwem swojego pełnomocnika przesłała Towarzystwu (...) wezwanie do zapłaty kwoty 3 636,28 zł w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia wezwania, tytułem zwrotu pobranych opłat za zarządzanie. W odpowiedzi na wezwanie, które wpłynęło dnia 11 kwietnia 2019 roku Towarzystwo (...) dopłaciło kwotę 4 292,30 zł do sumy wypłaconego wcześniej świadczenia wykupu. Nie dokonano zwrotu wartości pobranych opłat za zarządzanie.

(**dowody:** wezwanie do zapłaty – k. 46-47; odpowiedź Towarzystwa (...) na wezwanie - k. 70)

W dniu 21 października 2016 roku w rejestrze przedsiębiorców, który prowadzi Sąd Rejonowy dla m.st. W. w W. XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, ujawniono zmianę firmy pozwanej (spółki wpisanej do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS (...)) ze (...) Spółka Akcyjna na „V. L. Towarzystwo (...) S.A. V. (...).

(okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane w jego opisie dokumenty. Wynikające z nich okoliczności faktyczne nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a również i Sąd działając w tym zakresie z urzędu nie dopatrywał się w nich niczego, co uzasadniałoby powzięcie wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej. W pewnym zakresie podstawę ustaleń faktycznych Sądu w niniejszej sprawie stanowiły również same twierdzenia

stron postępowania – w takim zakresie, w jakim strona przeciwna niż ta, która je powoływała, wprost je potwierdziła, albo przynajmniej nie wypowiedziała się co do nich. Jako bezsporne w ogóle bowiem nie wymagały one wykazywania ich prawdziwości za pomocą dowodów (art. 229-230 k.p.c.). Przechodząc do oceny zeznań powódki, Sąd nie uznał ich za wiarygodne w zakresie w jakim powódka twierdziła, iż przed zawarciem umowy nie otrzymała OWU i Załącznika, bowiem zeznania te pozostawały w sprzeczności z zebrany materiał dowodowy w sprawie, w szczególności wnioskiem o zawarcie umowy ubezpieczenia, w którym powódka poświadczyla własnoręcznym podpisem otrzymanie rzeczonych dokumentów. Sąd jednak miał na uwadze, znaczny upływ czasu tj. niespełna 12 lat od dnia zawarcia umowy, do dnia składania zeznań, który mógł skutkować brakiem pamięci w zakresie szczegółowego przebiegu procesu zawierania umowy. W pozostałym zakresie zeznania powódki były spójne i logiczne, zbieżne z materiałem zebrany w sprawie. Zeznania świadka J. S. nie były przydatne dla ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie, bowiem świadek nie pamiętał przebiegu zawierania umowy z powódką, a jedynie odwoływał się do ogólnych praktyk jakie funkcjonowały w pozwanym Towarzystwie (...) przy zawieraniu tego rodzaju umów z klientami. Tym samym zeznania te nie mogły wniesić nic więcej poza informacje wynikające z treści dołączonych do akt sprawy dokumentów.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Pozwem w niniejszej sprawie powódka K. A. domagała się zasądzenia od pozwanego V. L. Towarzystwa (...) kwoty 3 663,13 zł pobranej przez stronę pozwaną tytułem opłaty za zarządzanie w trakcie obowiązywania łączącej strony umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym.

Wysokość i sposób wyliczenia spornej między stronami opłaty za zarządzanie zostały ustalone w § 25 ust. 7-9 OWU oraz w pkt. 8-9 Załącznika nr 1 do OWU jako suma iloczynu wartości części bazowej rachunku na dzień naliczania opłaty i 1/12 stawki opłaty stanowiącej określony procent wartości składki regularnej w skali roku oraz iloczynu wartości części wolnej rachunku na dzień naliczania opłaty i 1/12 stawki opłaty stanowiącej określony procent wartości składki regularnej w skali roku. W przypadku przedmiotowej umowy stawka ta wynosiła 3% dla wartości części bazowej rachunku i 1,5% dla wartości części wolnej rachunku.

Sąd podziela stanowisko powódki, że powyższa regulacja stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., który stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki określone w przepisie powołanym w akapicie poprzedzającym, pozwalające uznać postanowienie łączące powódkę z V. (...) umowy ubezpieczenia dotyczące opłaty za zarządzanie za klauzulę abuzywną.

W niniejszej sprawie nie było wątpliwości, iż powódka zawarła umowę ubezpieczenia ze stroną pozwaną, jako konsument, w celu niezwiązanym bezpośrednio z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą lub zawodową (por. art. 22¹ k.c.). Z umowy tej wynika, że przedmiotem ubezpieczenia było życie powódki. Nadto umowa przewidywała świadczenia z tytułu dożycia oraz z tytułu śmierci. Żadne ze zdarzeń objętych zakresem ubezpieczenia nie było powiązane z prowadzoną przez powódkę działalnością gospodarczą. Ponadto okoliczności sprawy nie wskazywały, żeby powódka zawarła umowę w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej lub zawodowej, aczkolwiek fakt prowadzenia przez ubezpieczającego działalności gospodarczej nie oznacza, że wszystkie zawierane przez niego umowy muszą mieć charakter gospodarczy. Z kolei V. (...) zawarła tę umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie ubezpieczeń na życie (k. 68 – informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z KRS strony pozwanej).

W świetle ustalonych okoliczności faktycznych sprawy nie budzi również wątpliwości, że postanowienia umowy ubezpieczenia dotyczące opłaty za zarządzanie nie były uzgadniane z powódką indywidualnie przed zawarciem umowy. Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał

rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Należy podkreślić, że ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Strona pozwana nie przedstawiła zaś żadnych twierdzeń, które mogłyby pozwolić na przyjęcie, że było możliwe negocjowanie wysokości świadczenia wykupu.

Za tym, że sporne postanowienia OWU nie zostały uzgodnione z powódką indywidualnie, przemawia również fakt, iż wynikają z OWU oraz załącznika nr 1 do OWU, które zostały zatwierdzone odpowiednio uchwałami Zarządu (...) S.A. nr (...) z dnia 08 sierpnia 2007 roku i nr (...) z dnia 07 grudnia 2007 roku i miały zastosowanie do umów zawieranych odpowiednio od dnia 10 sierpnia 2007 roku i 15 grudnia 2007 roku. Poza tym z samej nazwy OWU wynika, iż warunki te są stosowane przy zawieraniu nieoznaczonej ilości umów i nie zostały ustalone w trakcie zawierania umowy z powódką. Brak możliwości indywidualnego uzgadniania przez powódkę ze stroną pozwaną postanowień dotyczących opłaty za zarządzanie, jawi się więc w tej sytuacji jako oczywisty. Co więcej brak możliwości negocjowania postanowień wzorca umownego wynika również z zeznań powódki. Sam fakt, iż powódka składając wniosek o zawarcie umowy oświadczyła, że zapoznała się z OWU, Regulaminem Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych, a także Wykazem Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych i Portfeli Modelowych nie oznacza, że mogła je negocjować. Elementem bowiem indywidualnego uzgodnienia jest możliwość modyfikacji warunków umowy, a nie wiedza zawierającego taką umowę konsumenta o treści wiążącego go postanowienia. Okoliczność, że kwestionowane postanowienia umowy nie zostały indywidualnie uzgodnione przez stronę pozwaną z powódką nie budziła żadnych wątpliwości Sądu.

Strona powodowa w treści pozwu wykazała zaistnienie w niniejszej sprawie dalszych przesłanek abuzywności regulacji dotyczących opłaty za zarządzanie.

Wbrew twierdzeniom strony pozwanej, przedmiotowa regulacja nie dotyczyła głównego świadczenia stron, które należy interpretować ściśle, w nawiązaniu do pojęcia elementów umowy przedmiotowo istotnych (essentialia negotii). W ocenie Sądu, za główne świadczenia stron uznać bowiem należało z jednej strony obowiązek zapłaty składki, z drugiej zaś świadczenie ubezpieczeniowe polegające na wypłacie określonych sum pieniężnych w razie śmierci ubezpieczonego lub dożycia przez ubezpieczonego określonego wieku. Tylko postanowienia bezpośrednio regulujące wskazane kwestie można zaliczyć do postanowień, określających główne świadczenia stron. Analizowana w niniejszej sprawie umowa jest umową mieszaną z elementami klasycznego modelu umowy ubezpieczenia na życie i postanowieniami charakterystycznymi dla umów, których celem jest inwestowanie kapitału. Brak w niej postanowień, które świadczyłyby o przyznaniu opłaty za zarządzanie charakteru głównego świadczenia stron. Nie jest wcale obowiązkowe by część inwestycyjna musiała wiązać się z zyskiem dla zakładu ubezpieczeń, może być to aspekt dodatkowy wobec korzyści płynących z zawarcia umowy ubezpieczenia. Zasady inwestowania w fundusz nie zostały w sposób szczegółowy określone w art. 13 ust. 4 obowiązującej w dacie zawarcia łączącej strony umowy ustawy z dnia 22 maja 2005 roku o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. z 2003 roku, Nr 124, poz. 1151), ani w art. 20 ust 1 obowiązującej od 01 stycznia 2016 ustawy z dnia 11 września 2015 roku o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. z 2015, poz. 1844). Zgodnie z art. 20 ust. 1 pkt 1 i 3 w zakresie ubezpieczeń, o których mowa w dziale I załącznika do ustawy, zakład ubezpieczeń zawiera w umowie ubezpieczenia m.in. definicje poszczególnych świadczeń (pkt 1) oraz określenie kosztów oraz innych obciążeń pobieranych przez zakład ubezpieczeń przy wypłacie świadczeń (pkt 3). Podobnie stanowił art. 13 ust. 4, że w zakresie ubezpieczeń na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, o których mowa w dziale I grupa 3 załącznika do ustawy, zakład ubezpieczeń jest obowiązany do określenia lub zawarcia w umowie ubezpieczenia zasad ustalania wartości świadczeń (pkt 2) i zasad ustalania wysokości kosztów oraz wszelkich innych obciążeń potrącanych ze składek ubezpieczeniowych lub z ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego (pkt 5). Przepisy obu ustaw wyraźnie zatem rozróżniają świadczenia od kosztów i obciążeń potrącanych ze składek lub pobieranych przy wypłacie świadczeń. Dlatego też przepisy te kreują wskazówkę interpretacyjną przemawiającą przeciwko przyznaniu opłaty za zarządzanie, pobieranej ze środków zgromadzonych na rachunku ubezpieczającego w funduszu, charakteru świadczenia głównego.

Patrząc na zasadność pobrania opłaty za zarządzanie przez pryzmat przepisów o zakazie stosowania niedozwolonych postanowień umownych, w ocenie Sądu zapisy dotyczące tejże opłaty kształtują prawa i obowiązki powódki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają jej interesy.

Ogólne Warunki Ubezpieczenia w § 25 wskazują na różne rodzaje opłat (m.in. opłatę wstępną, za udzielenie tymczasowej ochrony ubezpieczeniowej, administracyjną, za ryzyko, za zarządzanie aktywami rachunku jednostek funduszy, opłatę za zarządzanie aktywami portfeli modelowych, za konwersję) przy czym żadna z nich nie została w sposób choćby ogólny zdefiniowana. W szczególności w związku z przedmiotem niniejszego procesu, zastrzeżenia Sądu wzbudził brak jakiegokolwiek definicji pojęcia „opłaty za zarządzanie” i „opłaty administracyjnej”. W braku definicji umownej, zasadne jest zatem sięgnięcie do Słownika Języka Polskiego, w którym pojęcie „opłata” to określona kwota pieniężna wypłacana za pewne świadczenia, czynności, usługi, za prawo do czegoś itp. (Słownik Języka Polskiego PWN, pod red. M. Szymczaka, Warszawa 1979, t. II, s. 529). Według Wielkiej Encyklopedii Prawa przez „opłatę” rozumie się świadczenie pieniężne, w zamian za które podmiot ją uiszczający ma prawo żądać usługi, towaru lub działania (J. Stankiewicz (w:) E. Smoktunowicz (red.), Wielka Encyklopedia Prawa, s. 587; por. też wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 14 grudnia 2010 roku, sygn. XVII AmC 426/09).

Wzorzec umowny stosowany przez stronę pozwaną w żadnym miejscu nie definiuje, za jakie świadczenia wzajemne opłata jest pobierana, ewentualnie jakie wydatki pozwanej i za co są z niej pokrywane. W ocenie Sądu konieczność sprecyzowania tej instytucji była obowiązkiem pozwanej wynikającym z powinności, jakie nakłada nań art. 385 § 1 k.c. co do jednoznacznego i przejrzystego konstruowania wzorca.

Słownik Języka Polskiego PWN „zarządzanie” definiuje jako „zbiór działań zmierzających do osiągnięcia określonego celu związanego z interesem (potrzebą) danego przedmiotu zarządzania, realizowanych w następującej sekwencji: planowanie (wybór celów i sposobów ich osiągnięcia oraz precyzowanie stosownych zadań i terminów ich wykonania); organizowanie (przydzielanie i zapewnianie zasobów, niezbędnych do realizacji zaplanowanych działań, w sposób gwarantujący skuteczność i sprawność zarządzania); przewodzenie (kierowanie, motywowanie do współpracy w trakcie realizacji zadań); kontrolowanie (stała obserwacja postępów i podejmowanie korygujących decyzji)”. Z kolei „administrowanie” w ww. słowniku to „zarządzanie”.

Nazwa pobieranej przez pozwanego opłaty „opłata za zarządzanie aktywami rachunku jednostek funduszy” w kontekście ww. definicji zarządzania wskazuje, że strona pozwana mogła ją pobierać za monitorowanie rynku, realizację transakcji zakupu i sprzedaży jednostek oraz czynności związanych z obsługą rachunku jednostek funduszy. Na te właśnie świadczenia wskazywała również strona pozwana w odpowiedzi na pozew. Ten sam zakres świadczeń mieści się w pojęciu administrowanie, co z uwagi na brak umownego zdefiniowania opłaty administracyjnej (w szczególności rodzaju świadczeń, za które jest ona pobierana) może prowadzić do konstatacji, że za te same czynności strona pozwana pobierała dwie różnie nazwane opłaty. Opłata administracyjna niewątpliwie może dotyczyć szerokiego katalogu kosztów, w szczególności kosztów związanych z obsługą danego stosunku ubezpieczenia, kosztów dystrybucji, kosztów prowadzenia działalności ubezpieczeniowej, w tym kosztu kapitału oraz kosztu obowiązkowych składek na instytucje nadzoru ubezpieczeniowego i samorządu ubezpieczeniowego, a także kosztów transakcji związanych z inwestowaniem środków pochodzących ze składek w ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe, obsługą rachunku jednostek funduszy i monitorowaniem rynku.

Nie budzi wątpliwości Sądu, iż ubezpieczyciel może zastrzec opłaty za świadczone usługi związane z zawartą umową, jednakże gdy zakres usług pod względem językowym da się sklasyfikować pod dwie różne opłaty to obowiązkiem powoda, jako strony konstruującej wzorzec umowny było wprowadzenie zapisu różnicującego zakres świadczeń, za które dana opłata jest pobierana. Tymczasem, jak wskazano wyżej, w OWU nie wyjaśniono rozróżnienia zakresów opłaty za zarządzanie i opłaty administracyjnej. Żadne z postanowień OWU nie wskazuje za co pobierane były te opłaty, nie zawiera też definicji opłat i oznaczenia celu, ze względu na który ich zastrzeżenie było usprawiedliwione.

Wskazać również należy, że powiązanie opłaty za zarządzanie z wartością części bazowej rachunku/ wartością części wolnej rachunku, tj. wartością środków zapisanych na rachunku jednostek funduszy na dzień naliczania opłaty,

i procentowe ustalenie (według stawki zależnej od wysokości składki regularnej w skali roku) spowodowało, że opłata ta jest oderwana od rzeczywistych kosztów związanych z zarządzaniem środkami uiszczonymi w ramach wpłat poszczególnych składek. Wysokość opłaty musi pozostawać w związku z kosztami ponoszonymi przez przedsiębiorcę i nie może być rażąco wygórowana. Takie ukształtowanie spornej opłaty sprawia, że jej wysokość zależy od zgromadzonych środków oraz wpłacanych składek. Konstrukcja spornych postanowień OWU pozwala stronie pozwanej pobrać sumy o diametralnie różnej wysokości w zależności od wysokości płaconej składki i wyników funduszu. Nie sposób przyjąć, że przy zawieraniu takich samych umów strona pozwana ponosi koszty w tak zróżnicowanej wysokości.

Strona pozwana jako profesjonalista powinna skonstruować warunki umowy w taki sposób, aby jak najbardziej jasno i przejrzysto wskazywały one konsumentowi, jakie będą realne koszty związane z funkcjonowaniem umowy. Konsumenta należy zawsze rzetelnie poinformować o specyfice oferowanego produktu, szczególnie gdy jest to produkt, z którym jest związane ryzyko utraty istotnej części zainwestowanego kapitału (przed upływem 10 lat).

W tym stanie rzeczy implementowane do umowy ubezpieczenia postanowienia OWU zastrzegające świadczenie od powódki na rzecz pozwanej w postaci opłaty za zarządzanie należało uznać za niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. W konsekwencji nie wiązały one stron i brak było podstaw umownych do pobrania przez pozwaną od powódki świadczenia w postaci opłaty za zarządzanie.

Jednocześnie Sąd za bezzasadne uznał jakoby powódka wytaczając niniejsze powództwo naruszała art. 5 k.c. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 marca 2017 roku, sygn. V CSK 393/16, Legalis nr 1618115, przez zasady współzycia społecznego, o których mowa w art. 5 k.c., należy rozumieć podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania w stosunkach społecznych. Przy ustalaniu ich znaczenia można więc odwoływać się do takich powszechnie używanych i znanych pojęć, jak "zasady słuszności", "zasady uczciwego obrotu", "zasady uczciwości" czy "lojalności". Klauzula generalna musi być jednak wypełniona konkretną treścią, odnoszącą się do okoliczności sprawy rozpoznawanej przez sąd. Stwierdzenie, że powódka nadużywa prawa podmiotowego, wymaga ustalenia okoliczności pozwalających skonkretyzować, które działania pozostają w sprzeczności z normami moralnymi godnymi ochrony i przestrzegania w stosunkach społecznych.

Podzielając powyższy pogląd i odnosząc go do realiów niniejszej sprawy należy wskazać, że dopiero uwzględnienie wszystkich aspektów sprawy pozwala na ocenę tego czy doszło do naruszenia art. 5 k.c. Poprzez takie spojrzenie na współpracę stron widoczne staje się, że powódka powołując się na ochronę konsumencką realizuje swoje uprawnienia ustawowe i nie narusza art. 5 k.c. oraz zasady dotrzymywania umów, a to raczej strona pozwana, poprzez formułowanie OWU w sposób chroniący jedynie jej interes, narusza zasady współzycia społecznego. W tym przypadku trzeba uwzględnić, że pozwana pobierała od konsumenta opłaty bez wskazania za co są one pobierane, w tym opłatę za zarządzanie i opłatę administracyjną. Potencjalny zakres świadczeń za który pozwana pobierała ww. opłaty jest tożsamy, co świadczy o tym, że służyły jedynie uzyskaniu zysku, kosztem ubezpieczających.

Ponadto biorąc pod uwagę utrwalony pogląd orzecznictwa, należy podkreślić, że zgodnie z zasadą „czystych rąk” ochrony przewidzianej w art. 5 k.c. może żądać jedynie ten, kto sam postępuje nienagannie. Natomiast przedsiębiorca, który stosuje wobec konsumentów klauzule niedozwolone nie może podnosić zarzutu nadużycia prawa, dlatego też zarzut ten nie zasługiwał na uwzględnienie.

W kwestii twierdzeń strony pozwanej, odwołujących się do regulacji dotyczących braku obowiązku zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia (art. 409 k.c.) wskazać należy, iż w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2010 roku wskazano, że jeżeli (...) w zamian za użytą korzyść wzbogacony uzyskał do swojego majątku jakąkolwiek inną korzyść majątkową (np. mienie czy zwolnienie z długu, który w ten sposób spłacił), nie można uznać, że nie jest już wzbogacony, bowiem w wyniku dokonania tego wydatku, w jego majątku pozostaje korzyść w postaci zwiększenia aktywów bądź zmniejszenia pasywów (V CSK 320/09, LEX nr 688053; por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 02 lutego 2012 roku, II CSK 670/11, LEX 11311124). Podkreślenia wymaga, że skutek pobrania ze środków powódki opłaty za zarządzanie strona pozwana – zgodnie z jej twierdzeniem zawartym w odpowiedzi na pozew -dokonała

uregulowania swojego długu wobec agenta (pracowników) z tytułu ustalonej na mocy umowy z agentem wysokości należnej mu prowizji, zatem zmniejszyła swoje pasywa. Z tych względów podnoszony przez stronę pozwaną argument - zużycia przez pozwaną korzyści względem powódki w ten sposób, że nie jest już wzbogacona - jest niezasadny.

Kolejno odnosząc się do podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia roszczeń wynikających z przedmiotowej umowy, w ocenie Sądu zastosowanie ma w tym przypadku ogólny termin przedawnienia z art. 118 k.c. Przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia nie zawierają bowiem w tym zakresie regulacji szczególnych. Świadczenie spełnione na podstawie postanowienia umownego uznanego przez Sąd za abuzywne, a tym samym niewiążącego konsumenta ma zaś charakter świadczenia nienależnego, które spełniono bez ważnej podstawy prawnej, w tym umownej z umowy ubezpieczenia.

W tym kontekście zwrócić należy uwagę, iż w dniu 09 lipca 2018 roku weszły w życie zmiany wprowadzone do kodeksu cywilnego ustawą z dnia 13 kwietnia 2018 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 roku, poz. 1104). Nowelizacja przepisów skróciła m.in. terminy przedawnienia (zmniejszeniu z 10 do 6 lat uległ tzw. podstawowy termin przedawnienia, bez zmian pozostanie on w przypadku roszczeń związanych z działalnością gospodarczą oraz dotyczących świadczeń okresowych).

Ustawa z dnia 13 kwietnia 2018 roku nowelizująca kodeks cywilny, zawiera przepisy intertemporalne, w tym art. 5 ust. 3 stanowiący, że do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie nowelizacji ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia są określone w art. 118 i art. 125 § 1 kodeksu cywilnego, stosuje się przepisy kodeksu cywilnego w brzmieniu dotychczasowym. Oznacza to, że do roszczeń, które powstały przed dniem 09 lipca 2018 roku i w tym dniu nie były jeszcze przedawnione, zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego, w brzmieniu sprzed nowelizacji, zaś do roszczeń które powstały począwszy od 09 lipca 2018 roku zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego, w brzmieniu znowelizowanym.

Zgodnie z art. 117 § 1 k.c. co do zasady roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu. Paragraf 2 tego przepisu stanowi, że po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia.

Bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne, zaś przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia, przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje bądź przez wszczęcie mediacji (art. 120 § 1 i 123 § 1 k.c.). Ogólne terminy przedawnienia roszczeń określa art. 118 k.c.. Zgodnie z tym przepisem w brzmieniu sprzed nowelizacji ogólny termin przedawnienia wynosi dziesięć lat, zaś w brzmieniu znowelizowany termin ten uległ skróceniu do lat sześciu. Ponadto przepis ten w brzmieniu znowelizowanym stanowi, iż koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, skoro pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w dniu 31 lipca 2019 roku, to z tym dniem nastąpiło przerwanie biegu terminu przedawnienia. Stąd jako przedawnione należałoby uznać opłaty żądane za okres do 30 lipca 2009 roku włącznie. Żądanie pozwu zasługuje zatem na uwzględnienie do kwoty 3 606,41 zł.

O odsetkach od zasądzonej kwoty należności głównej Sąd orzekł mając na uwadze treść art. 455 k.c., który stanowi, że jeśli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Powódka wezwała stronę pozwaną do zapłaty zakreślając 7 dniowy termin na spełnienie świadczenia od otrzymania wezwania. Wezwanie zostało odebrane przez pozwaną Towarzystwa (...) w dniu 11 kwietnia 2019 roku. Termin upłynął zatem w dniu 18 kwietnia 2019 roku. Uzasadnione w związku z tym było dochodzenie odsetek od dnia 19 kwietnia 2019 roku. Podstawę prawną rozstrzygnięcia w przedmiocie odsetek stanowił art. 481 § 1 k.c.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł, jak w pkt 1 i 2 sentencji.

Zawarte w pkt 3 sentencji wyroku rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 zdanie drugie k.p.c. Powódka uległa bowiem tylko co do nieznaczącej części swego żądania, że uzasadnia to włożenie obowiązku zwrotu wszystkich kosztów na pozwaną. Na zasądzoną z tytułu obowiązku ich zwrotu od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 1 017 zł składają się: opłata od pozwu – 100 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika powódki będącego radcą prawnym – 900 zł (§ 2 pkt. 53 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych /Dz.U. z 2018 roku, poz. 265/), powiększone o kwotę 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Z tych wszystkich względów Sąd orzekł jak w sentencji.

Z/ (...).